

Prikaz knjige

Jeremy Isaacs i Taylor Downing: *Cold War*

Abacus, London, 2008., 536 str.

Autori knjige "Cold War" Jeremy Isaacs i Taylor Downing, napisali su svoj prvijenac koji zaslužuje pažnju akademske zajednice, čije je fokus interesa usmjeren na razdoblje hladnog rata. Autori ne dolaze iz akademske zajednice, već su svoj put započeli stvarajući povijesne dokumentarce za *Channel Four* i *CNN*. U žiži zbivanja njihovih dokumentaraca obrađivalo se razdoblje Drugoga svjetskog rata, te razdoblje neposredno nakon njega; npr. Jeremy Isaacs je poznat kao i producent dokumentarnog serijala od 26 nastavaka – "Svijet u ratu". Stoga čitatelji ne bi trebali ostati zatečeni, činjenicom da su ovu knjigu napisala dva autora koja dolaze iz svijeta medija, štoviše ova knjiga je bila sasvim prirodni put evolucije njihove stvaralačke virtuoznosti.

Sama knjiga se sastoji od uvoda, glavnog dijela koji je podijeljen na odvojene cjeline, te dva dodatka. Jedna od velikih prednosti ove knjige je osim što je profesionalno napisana, ta što se takvim načinom podijele cjelina postigla gotovo kirurška preciznost i jednostavnost, koja nažalost zna biti ne prisutna kod drugih autora koji se bave sličnom tematikom.

Uvod su napisali sami autori, ali i eminentni profesor Peter Hennessy sa Londonskog Sveučilišta; koji je vrlo jasno zaključio kako je *ovo knjiga koja ima trajnu vrijednost*. Ona se ogleda u načinu pristupa samih autora prema obrađivanoj problematici. Autori na samom početku ističu kako se neće samo usmjeriti i zadržati na ideološkoj komponenti podijele koja je bez sumnje označila sam paradoksalni pojam hladnog rata, već će se usmjeriti na druge hladnoratovske podijele između Istoka i Zapada, kao što su: ekonomske, društvene, kulturne, vojne.

Glavni dio knjige sastoji se od 20-ak poglavlja koji čine jedinstvenu koherentnu cjelinu. Posebnost glavnog dijela knjige je u tome što tih 20-ak poglavlja čine cjelinu, no oni se mogu samostalno čitati i obrađivati, a to je rezultat jasnog stila izražavanja samih autora. Tako knjiga započinje sa poglavljem *Ratni drugovi*, gdje se opisuje odnos između saveznika tijekom Drugoga svjetskog rata, ali i nastanak nepovjerenja među njima koji je finaliziran raspadom antihitlerovske koalicije. Prvim poglavljem autori čitatelje uvode u novo razdoblje povijesti koje će postati poznato kao razdoblje hladnog rata. Slijede poglavlja *Željezna zavjesa*, *Marshallov plan*, *Berlin*, *Koreja*, u kojima autori opisuju hladnoratovske konfrontacije između Istoka i Zapada. Svako poglavlje na jednostavan, informativan način opisuje čitateljima problematiku s kojom su se suočili glavni akteri pojedinih događaja.

Nakon ovih uvodnih poglavlja dolaze: *Crveni*, *Nakon Staljina*, *Sputnik i Bomba*, *Zid*, *Stražnje dvorište: Gvatemala i Kuba*, *Vijetnam*, *MAD*, *Rat kultura*. Ova poglavlja čine tematsku sredinu obrađivane problematike, gdje se opi-

suju otvorene konfrontacije između SAD-a i SSSR-a, tijekom hladnog rata. Događaj koji je posebno obilježio ovo razdoblje je Kubanska kriza, kada se svijet nalazio na rubu nuklearnog rata. Razlog tome, bilo je nepostojanje otvorenog kanala komunikacije između Washingtona i Moskve, što je još više pridonijelo sumnjičavosti obje strane u namjere druge. Taj se problem riješio uvođenjem direktne veze između Bijele kuće i Kremlja tzv. "crvenog telefona", no tek nakon završetka krize. Autori iznose fascinantan podatak kako je došlo do inicijalne komunikacije između J. F. K-a i Nikite Hruščova, te time i samog kraja krize. Aleksandr Fomin je bio zaposlenik Sovjetske ambasade, koji je u jeku krize na ručak pozvao, diplomatskog izvjestitelja televizijske kuće ABC Johna Scalijsa. Fomin je otvoreno pitao Scalijsa, jeli vlada SAD-a spremna prihvatiti kompromisno rješenje, ako obeća da neće izvršiti invaziju na Kubu. Jer će u tom slučaju SSSR, razmontirati i vratiti rakete u SSSR. Scalijsa je tu informaciju iza prosljedio Bijeloj kući, što je potaknulo J. F. K-a da učini prvi korak. Za Fomina je kasnije utvrđeno kako je agent KGB-a koji je dijelovao samostalno i bez ičije naredbe, no ono što je on učinio nije bilo ništa više doli sugestije vladi SAD-a da učini prvi korak i započne razgovore sa Moskvom, što se je u konačnici pokazalo od krucijalne važnosti u izbjegavanju sukoba utemeljenog na nesporazumima i nedostatka komunikacije.

Završni dio glavnog dijela čine poglavlja: *Detant, Surogati, Zaleđenje, Regan, Gorbačov, Snaga ljudi, Završetak*. Ovim poglavljima autori zaokružuju cjelinu, a u njima obrazlažu snagu ljudske volje, koja se nije uspjela ugušiti ni totalitarnim načinom vladavine s onu stranu željezne zavjese, već je stremila slobodi i demokraciji. Što se je na kraju ostvarilo padom Berlinskog zida i dezintegracijom SSSR-a.

Vrlo su bitna dva dodatka, od kojih prvi čini pregledan popis literature koji je korišten za pisanje ove knjige i koji je prezentiran po poglavljima, što dodatno olakšava znatijeljnijim čitateljima uvod u njihova vlastita istraživanja. Drugi dodatak biti će vrlo zanimljiv onima koji se bave sigurnosno – vojnim aspektom hladnog rata, jer on iznosi najpoznatije špijune za vrijeme hladnog rata. Tako nije na odmet spomenuti kako je Aldrich Ames, agent CIA odavao povjerljive podatke Sovjetima, ne radi ideološkog uvjerenja ili nekog dubljeg moralnog razloga, već jednostavno zbog novca.

Autori knjige uspjeli su ostvariti iznimno postignuće u jasnom, jednostavnom i informativnom iznošenju povijesno – političkih činjenica iz razdoblja hladnog rata. Objektivnost su uspjeli zadržati, ne upuštajući je u opravdavanje pojedinih odluka bilo koje strane, što je samo dokaz profesionalnosti samih autora. Smatram kako je jedna od najbitnijih značajki ove knjige, ta što je podijeljena na poglavlja koja su uklopljena u cijeli, no mogu se i samostalno obrađivati, što ide u prilog onim čitateljima koje zanima samo pojedini događaj iz određenog razdoblja hladnog rata. Usprkos činjenici da je knjiga pisana engleskim jezikom, jednostavnost izraza koje su autori koristili, doprinosi lakoći čitanja knjige, radi toga je prihvatljiva od strane čitatelja sa umjerenim znanjem engleskog jezika, a sve one čitatelje koje zanima povijesni, politički i vojni aspekt hladnog rata, ova bi knjiga trebala predstavljati osnovno i obavezno štivo od kojega će započeti svoje istraživanje.

Marko Žagar